

**BOLU
ABANT
İZZET
BAYSAL
ÜNİVERSİTESİ**

ARALIK 2024 / SAYI #2

AGEÇ GAZETESİ

BÜLTEN

ABANT GELECEĞİN ÇEVİRMENLERİ GAZETESİ

EKİBİMİZ

Baş Editör

Zehra Sıla SEVİNÇ

Baş Editör Yardımcısı

Onurcan YAYGINGÖL

Yazı İşleri Sorumlusu

Mustafa HATABAY

Alan Editörleri

Sarp AÇIL

Zeynep SARAÇ

Yazar Kadrosu

Kiana MOOSAVİ

Gökçe Nur ERTİM

Mehmet Ege EFECİK

Azra KOCA

Melissa Nur MAROLD

Azra AYSİMA

Dil Editörleri

Gamze DEMİR

Melike Nur DEMİR

Mizanpaj

Kağan SUSAM

Sosyal Medya Sorumlusu

Aylin AKGÜL

Baş Editörden

Değerli okuyucularımız,

Abant Geleceğin Çevirmenleri Gazetemizin 2024 Aralık ayı 2. sayısı ile tekrardan karşınızda olmaktan büyük bir gurur ve sevinç duyuyoruz.

Bu sayımızda, ilk sayıda bahsedilen konuları detaylandırarak sizlere sunmaya çalıştık. Ayrıca 30 Eylül-2 Ekim tarihleri arasında üniversitemiz ev sahipliğinde gerçekleşen *International Congress on Academic Studies in Translation and Interpreting Studies (ICASTIS)*'e gazete ekibi olarak katılım gösterdik ve oradan aldığımız ilhamları ve fikirleri yazılarımıza dahil etmeye çalıştık. Bu kongrenin gerçekleşmesinde büyük katkı sağlayan kongre düzenleme kurulu başkanları Doç. Dr. Nazan Müge Uysal'a ve Doç. Dr. Mesut Kuleli'ye, ayrıca kongreye katılan akademisyenlere çok teşekkür ederiz.

Yayına büyük katkı sağlayan yardımcı editörümüze, yazı işleri sorumlumuza, alan editörlerimize, dil editörlerimize, yazarlarımıza ve mizanpaj editörümüze teşekkürü borç biliriz.

Merakla okunması ve desteklenmesi dileğiyle.

İÇERİK

Ekibimiz	2
Baş Editörden	3
İçerik	4
Çeviri ve Çevirmen Sözcüklerinin Tarihsel Yolculuğu	5
Yapay Zeka Çevirisi	6
Gündem: Dünya Çeviri Günü	7
LoQAlization	8
Engelsiz Çeviri	9
Çocuk Edebiyatı	10
Afet Çevirmenliği ve Spor Çevirmenliği	11
Tıp Çevirmenliği ve Hukuk Çevirmenliği	12
Çeviri Hatalarının Tarihine Yolculuk #2	13
Bilgi Köşesi	14
Staj Hakkında	15
Çevirmen Tanıtımı #2	17

ÇEVİRİ VE ÇEVİRMEN SÖZCÜKLERİNİN TARİHSEL YOLCULUĞU

Çeviri, aslında o kadar sıradan bir iş değil! Belki de “birileri kelimeleri bir yerden alıp başka bir yere koyuyor, ne var ki?” diye bile düşünenler vardır, ama işin aslı öyle değil. Çevirmenler, adeta birer süper kahraman gibidir. Bir elinde dilin labirentlerinde kaybolmuş anlamlarını, diğer elinde ise kültürün zengin hazinelerini taşırlar, hem de fark edilmeden!

İlk çeviri adımları, kutsal kitap tercümeleriyle başlamıştır. Sümerler, Mısır ve Antik Yunan’daki ilk yazılı örneklerin milattan önce 5300’lü yıllara kadar gittiği keşiflerle tarih yazılmıştır. Tevrat’ın Yunancaya çevrildiği 247 yılı çeviri tarihinde büyük önem arz eder. Ama bu herhangi bir çeviri değil, tam 72 çevirmenin üstünde çalıştığı bir çeviri. İlginç değil mi? O dönemdeki çevirmenlerin bile metnin doğru anlamı hakkında farklı görüşlere sahip olduğunu düşününce, işin ciddiyetini daha iyi anlayabiliyoruz.

Zamanla çevirinin alanı sadece dini metinlerle kalmamış, tıp, astronomi, bilim gibi farklı alanlarda da boy göstermiştir. sekizinci yüzyılda Bağdat’taki Bayt al-Hikma, bilimsel çevirilerin merkezi olmuş, Abū Zayd Hunayn ibn

Ishāq ise bu çevirilerin babası olarak tarihe geçmiştir. Orada yapılan çeviriler, sadece kelime değiştirmekten çok, bilgi aktarmanın ötesine geçip, dünyanın dört bir yanındaki insanları birbirine bağlayan bir köprü kurmuştur. Yani çevirmenler, sadece “Sen bunu çevirebilir misin?” diye sorulan kişiler değil, adeta birer kültür aktarıcıları olmuşlardır.

Çeviri ve çevirmen sözcüklerinin dilimize girişinin nasıl olduğu sorusunu duyar gibiyim. Osmanlı dönemiyle birlikte Batı’dan gelen bilimsel metinler çevrilmeye başlandığında, “tercüme” kelimesi Türkçeye yerleşmiş ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuyla birlikte, çevirmenlik mesleği “herkesin yapabileceği bir iş” olmaktan çıkıp, profesyonel bir alana dönüşmüştür. Bugün, çevirmenler yalnızca dildeki sözcükleri değiştirmekle kalmaz, kültürel bağlamı, üslubu ve anlamı uygun şekilde aktarmak için uzun saatler çalışır. Bir sözcüğü bağlamına uygun çevirmek, bazen bir şairin ruhunu anlamak kadar derin bir iş!

Çeviri ve çevirmen sözcüklerinin tarihçesi, sıkıcı ve basit bir dil aktarımından çok daha fazlasıdır. Bir dilin, bir kültürün ve bir toplumun derinliklerine inmek, oradaki ince anlamları yakalamak ve yeni bir dilde bu anlamları inşa etmek, gerçekten de bir sanattır. Bu yüzden, çevirmenler her zaman takdir edilmesi gereken ama genelde en az takdir edilen insanlardır. Çünkü onlar, sözcüklerle oynayarak dünyayı birbirine bağlarlar, belki de hiç fark ettirmeden!

Kiana MOOSAVİ

YAPAY ZEKA ÇEVİRİSİ

Yapay zeka, çeviri teknolojisinde bir devrim yaratarak diller arasındaki engelleri kaldırma yolunda önemli bir rol üstlenmiştir. Özellikle büyük dil modelleri ve sinir ağ tabanlı yöntemlerle, çeviri sistemleri hem hız hem de doğruluk açısından insan becerilerine yakın performans sergilemeye başlamıştır.

Yapay zeka tabanlı çeviri sistemleri, kullanıcıların günlük yaşamını kolaylaştırmanın ötesinde iş dünyası, akademik araştırmalar ve küresel iletişimde de etkili çözümler sunmaktadır. Örneğin, gerçek zamanlı çeviri özellikleri toplantılarda dil engelini ortadan kaldırırken, yazılı metin çevirilerinde bağlam ve dil bilgisi açısından yüksek doğruluk sağlayan araçlar, farklı disiplinlerdeki bilgi akışını hızlandırmaktadır. Transformer modeli, 2017’de tanıtılmasıyla çeviri alanında bir dönüm noktası olmuştur. Bu modelin öz-dikkat mekanizması, bir cümledeki sözcükler arasındaki ilişkileri değerlendirerek uzun ve karmaşık metinlerde bağlamın korunmasını sağlamaktadır. Transformer tabanlı sistemler, hızlı eğitim süreçleri ve yüksek doğruluk oranlarıyla hem bireysel kullanıcıların hem de kurumların çeviri ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yapay zeka destekli çeviri sistemlerinin gelişimi, az kaynaklı dillerdeki çeviri doğruluğunu artırma ve dil çeşitliliğini destekleme açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Kültürel anlamlandırma yeteneğinin geliştirilmesi de çeviri sistemlerinin gelecekteki odak noktalarından biri olacaktır. Bu, yalnızca diller arasında sözcük düzeyinde değil, aynı zamanda kültürel bağlamda da doğru anlam aktarımını mümkün kılacaktır.

Yapay zeka günümüzde çeviri teknolojisinde eriştiği konumla, insanlar arasında güçlü bir iletişim köprüsü kurmaktadır. Gelişen dil modelleri ve teknolojik altyapılar, bu köprüyü daha sağlam ve kapsamlı hale getirirken, yapay zekanın çeviri alanındaki etkisinin gelecekte daha da artacağı öngörülmektedir. Bu teknolojiler, diller arasındaki sınırları aşmakla kalmayacak; kültürler arasında bir anlayış köprüsü kurarak insanları daha güçlü bir şekilde birleştirecektir.

Mehmet Ege EFECİK

**A
R
T
I
F
I
C
I
A
L**

**I
N
T
E
L
L
I
G
E
N
C
E**

**T
R
A
N
S
L
A
T
I
O
N**

GÜNDEM: DÜNYA ÇEVİRİ GÜNÜ

Dünya Çeviri Günü: BAİBÜ'de ICASTIS ile Üç Gün Süren Akademik ve Mesleki Buluşma

30 Eylül Dünya Çeviri Günü, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin ev sahipliğinde düzenlenen ICASTIS (2nd International Congress on Academic Studies in Translation and Interpreting Studies) ile bu yıl unutulmaz bir şekilde kutlandı. Türkiye çapında ve uluslararası ölçekte çok önemli bir etkinlik olan ICASTIS, 30 Eylül sabahında başladı ve 2 Ekim'e kadar dolu dolu bir programla devam etti. Türkiye'nin dört bir yanından ve dünyadan tanınmış çeviribilim araştırmacılarının katıldığı bu organizasyon, çeviri alanındaki gelişmeleri ve mesleğin farklı yönlerini keşfetme fırsatı sundu.

Sabah İlhamlarla Başladı

Her günün başlangıcını, alanında uzman çeviribilim araştırmacılarının yaptığı çağrılı konuşmaları oluşturdu. Bu konuşmalar, çevirinin güncel sorunları ve kültürler arası diyalogdaki önemi üzerine ilham verici mesajlarla doluydu.

Paneller ve Eş Zamanlı Sunumlar

Çağrılı konuşmalarını, çevirmenlik mesleğinin farklı yönlerini ele alan paneller izledi. Panellerin ardından düzenlenen eş zamanlı sunumlarda, katılımcılar edebi çeviriden teknik çeviriye, altyazı çevirisinden hukuk çevirisine kadar geniş bir yelpazedeki konularla buluştu. Her bir oturum, öğrenciler ve katılımcılar için çevirinin çok yönlü dünyasına kapı araladı.

Öğrencilerin Rolü: Fısıltı Çevirisi ve Refakat Çevirmenliği

Bu etkinlik, yalnızca uzmanların bilgi ve deneyimlerini aktardığı bir platform olmakla kalmadı, aynı zamanda öğrencilerimiz için de eşsiz bir deneyim alanı sundu. Oturumlarda görev alan öğrencilerimiz, konuşmacıların sunumlarını anlık olarak fısıltı çevirisi yaparak dinleyicilere aktardı. Böylelikle, çevirmenliğin pratikteki zorluklarını deneyimlediler ve çevirinin kültürler arası iletişimdeki rolünü sahada tecrübe etme fırsatı buldular. Refakat çevirmenliği, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmenin yanı sıra, protokol ve profesyonel etkileşim gibi alanlarda da deneyim kazanmalarını sağladı.

Çevirmenlik Mesleğinin İnce Detayları Teşekkür ve Gelecek İçin Bir Umut

Üç gün boyunca yapılan etkinliklerde, BAİBÜ'nün ev sahipliğinde gerçekleşen ve çeviri dünyasının önemli isimlerini bir araya getiren ICASTIS, Dünya Çeviri Günü'ne özel bir anlam kazandı. Bu geniş katılımlı çeviribilim kongresinin hayata geçmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz... Okulumuz, bu etkinlik aracılığıyla çevirinin sadece bir dil aktarımı değil, aynı zamanda bir kültür aktarımı olduğunun altını çizdi. Gelecek yıllarda daha kapsamlı etkinliklerde buluşmak dileğiyle!

Kiana MOOSAVİ

LOQALIZATION

LoQAlization, Furkan Sunay tarafından çeviri süreçlerinde kaliteyi artırmak ve uzmanların iş yükünü hafifletmek amacıyla geliştirilen yapay zekâ tabanlı bir sistemdir. İnsan çevirisine benzer sonuçlar değerlendirebilmesi için özel olarak eğitilmiş bu yapay zekâ, özellikle teknik metin çevirilerine odaklanmaktadır. Türkçe-İngilizce dil çiftinde çevirilerin doğruluğunu ve tutarlılığını analiz etmek için tasarlanmıştır. Sistem, makine çevirisi üretmek yerine, insan çevirilerinde hata tespiti yapmayı ve bu hataların düzeltilmesi üzerine çalışmaktadır.

Çeviri süreçlerindeki tüm aşamaları kapsayan bu sistem, çevirilerde eksiklik, fazlalık ya da yanlış terim kullanımı gibi hataları MQM Error Typology gibi metodolojiler ile kategorize eder ve bu hataları anlaşılır raporlarla kullanıcıya sunar. Böylece uzmanlar, gerekli düzeltmeleri hızlıca yapabilir ve projeleri daha kısa sürede tamamlayabilir. Ayrıca sistem, tarih, saat, para birimi gibi yerel unsurların doğru kullanımını kontrol ederek çevirilerin kültürel uyumluluğunu da garanti altına alır.

Şu an yalnızca Türkçe-İngilizce dil çiftine odaklanan LoQAlization, ileride yapay zekânın daha da fazla eğitilmesi ile diğer diller ve farklı içerik türlerini kapsayacak şekilde genişletilecektir. Ayrıca, görsel ve video analizi özellikleriyle de zenginleştirilmesi düşünülen bu sistem, çeviri sürecini kolaylaştırarak çevirmenlerin iş yükünü hafifletmeyi, çeviri kalitesini artırmayı ve hata oranını minimuma indirmeyi hedeflemektedir.

Gökçe Nur ERTİM & Azra KOCA

ENGELSİZ ÇEVİRİ

Her insan birbirinden farklı doğar. Bu farklılıklar gözle görülür şekilde olduğunda adına engel deriz. Oysa asıl engel zihnimizde yarattığımızdır ki bu aşması en zor olandır. Adını engel koyduklarımıza gelirse, onları aşma yolculuğumuza iletişim yeteneklerimizi güçlendirerek başlayabiliriz. Tam da bu noktada engelsiz çevirinin yardımına ihtiyaç duyarız.

Biz her ne kadar kullanırken kendimizi yanlış bir şey yapıyor gibi hissetsek de sağır; duyma ve konuşma yetisini hiç kullanamayan ve iletişim kurmak için işaret dilini kullanan kimseler için başta kendileri tarafından uygun görülen ifadedir. Özellikle işitme engelli ifadesinden kaçınmamızı talep ederler ve bu tanımın işitme duyusunu belli oranda kaybetmiş fakat konuşabilen kimseleri ifade ettiğini vurgularlar. Aynı mantık görme engelli ve kör bireyler için de geçerlidir.

Görsel İşitsel Çeviri olarak Türkçeye çevirdiğimiz Audiovisual Translation, bu süreçte bize düşen rolün adıdır. Program türüne göre çeviride uygulanma stratejisi değişmektedir. Örneğin canlı yayınlarda eş zamanlı uygulanırken kayıttan yayınlanacak ürünlerde hazırlanıp bitmiş ürün, talebe uygun tasarıdan geçip yayımlanmaktadır.

Beklenene uygun bir çevirinin üretilmesi için çevirmene kendisini yönlendiren standartla ilgili kılavuzlar gönderilmektedir. Kalitenin denetlenebilmesi için süreç boyunca uygun bir çeviri editörüyle çalışılmalıdır. Bu editörler ayrıntılı altyazıda duyma engelli bireylerden seçilirken, işaret dili çevirisinde sağır bireylerden, sesli betimleme çevirisinde ise kör veya görme engelli bireylerden seçilmektedir.

Ayrıntılı altyazı çok yanlış yorumlanan çeviri türlerinden biridir. Çoğu insan tarafından sadece duyulanların yazıya aktarılması olarak görülse de özünde çok daha derin bir alandır. Ayrıntılı altyazı çevirisi işitme engelli bireyleri hedef alarak üretilir fakat işitme engelliler de kendi içinde ihtiyaçlarına göre alt gruplara ayrılmaktadır. Üretilen metnin dili, içeriği, kullanılan satır ve karakter sayısı, metinlerin ekranda görünme süresi, konumlandırılma şekli gibi bir sürü karar hedef grubun ihtiyaçlarına göre alınmaktadır. Çeşitli stratejilerle izleyiciye işitsel düzgüleri ve bunların yarattığı duyguları en etkili şekilde aktarmayı amaçlamaktadır.

İşaret dili kendine ait dil bilgisi kuralları olması ve binlerce kelimeyi içinde barındırması yönüyle gerçek bir dildir. El hareketleri, vücut dili, mimikler ve bazen dudak hareketlerinden oluşmaktadır. Her ülkenin kendi işaret dili vardır ve ait olduğu ülkenin kültürünü yansıtır dolayısıyla bu evrensel bir dil değildir. İşaret dili çevirmenleri sağır bireyler için çeviri yaparken işaret dilinde ifade edilenleri de sözlü olarak çevirmektedir. Bu çeviriler her dilden yapılabilmektedir.

Sesli betimleme görsel-işitsel bir ürünün görsel düzgüsüne erişimi olmayan kişiler için üretilir. Temel mantığı, üründe konuşmalar arasında oluşan boşlukların çeşitli anlatılarla değerlendirilmesi ve alıcıların sahneyi kafasında aslı gibi canlandırmak için ihtiyaç duyacağı her şeyi vermektir. Bunu yaparken dikkat edilmesi gereken çok önemli bir unsur vardır, alıcının dikkatinin dağılacağı, sıkıcı ya da kafa karıştırıcı bulacağı bir metin üretmekten uzak durmamız gerekir.

Dünyada çeviri teknolojileri alanında onlarca güzel gelişme yaşanırken ülkemiz de bu konuda geri kalmamaktadır. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olan Cihan Ünlü tarafından yürütülen "Narration on Demand" projesi, görme engelli ve kör bireylerin istedikleri anda istedikleri videoya yapay zeka yardımıyla sesli betimleme yaptırabildikleri bir sistemdir. Henüz yolun çok başında olduğunu söyleyen Cihan Ünlü şu an bu projesini sadece kısa videolar üstünde yürütüyor. Bu yazılımda konuşmaları, yapay zekanın kendisi seslendiriyor ve dolayısıyla betimleme işleminde konuşmaları istediği yerde konumlandırabiliyor.

Zeynep SARAÇ

ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk edebiyatı, çocuklar için özel olarak hazırlanmış; konuları, karakterleri ve kullanılan dili çocuklar için özelleştirilmiş bir edebiyat türüdür. Tarihsel olarak bakıldığında çocuk edebiyatı, Avrupa'ya toplumsal gelişmeler ve sanayileşme sonucunda 16. yüzyılda gelmiştir. Modernleşmenin sonucunda, çocuğa olan bakış açısının değişimiyle çocuk edebiyatı ortaya çıkmıştır. Osmanlı'ya Fransa'nın da etkisiyle Tanzimat Döneminde gelen çocuk edebiyatı, toplumun öykünme çabalarının bir meyvesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çeviri, çocuk edebiyatını Osmanlı toplumuna kazandırmada büyük bir rol oynamıştır. 1719 yılında yayınlanıp 1864 yılında Ahmet Lütfi tarafından çevrilen "Robinson Crusoe" ve 1872 yılında Mahmud Nedim tarafından çevrilen "Gulliver" romanları esasen çocuk edebiyatı eserleri olmamalarına rağmen, çocuk edebiyatı adı altında çevrilen ilk kitaplardır. Daha sonrasında çocuk edebiyatı çevirisi Jules Verne'in kitapları ile devam etmiştir.

Tanzimat döneminde yayımlanan çocuk dergileri, okuyucular tarafından büyük ilgi görmüştür. Bu dergiler çocuklar için eğitici bilgiler içermiş, aynı zamanda çocuk kavramını da ele almışlardır. Örneğin, 1860'larda yayımlanan Mümeyyiz dergisinde, çocuğun ruhsal ve bedensel olarak gözetilmesi gereken bir birey olduğu, sorumluluk bilincinin çocuklukta kazanıldığı gibi noktalara parmak basılmıştır.

Ülkemizde çocuk edebiyatı üzerine çalışan isimlerden Prof. Dr. Necdet NEYDİM'in ICASTIS 2024'te yaptığı çağrılı konuşmadan bir fotoğraf

Dönemin çocuk dergilerinde çevirinin yeri de oldukça büyüktür. 1882'de yayımlanan Çocuklara Arkadaş adlı dergide çevirilere yer vermeye başlanmıştır. Aynı yılda yayımlanan Vasıta-i Terakki dergisinde bulunan "Hırsızlık" adlı hikâyeye, bir çeviri eseridir. 1897 yılında çıkan Çocuklara Rehber dergisinde de Fransızcadan çevirilere yer verilmiştir. Çevirinin kendini göstermesi ile başka ülkelerden sanat ve bilim olguları da ele alınmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemi sonrasında ise çeviri çocuk edebiyatı kısa süreliğine odaktan düşmüştür. Yazarlar kendi eserlerini çıkartmak istemiştir ancak 50'li yıllardan sonra dünya çocuk klasiklerine olan ilgi artmaya başlamıştır. Klasiklerin okullarda öğretmenler tarafından okutulması, velilerin çocukları için bilinen kitapları seçmesi buna sebep olarak gösterilebilir. Bu yıllarda klasik kitapların bu kadar revaçta olmasını da yapılan sayısız çeviriler ile Tercüme Bürosu sağlamıştır.

Azra AYSİMA

AFET ÇEVİRMENLİĞİ

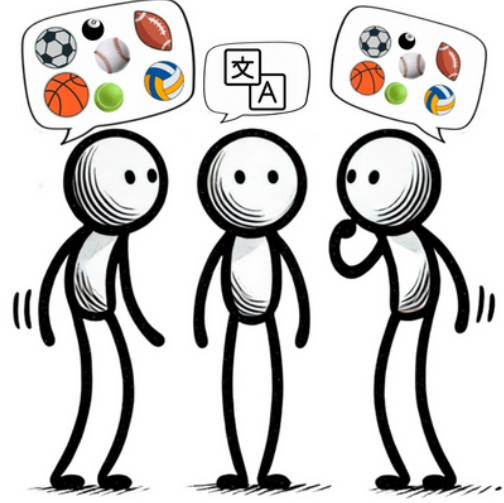
Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ), afet durumlarında Türkiye'ye gelen yabancı arama kurtarma ekiplerine ve yardım kuruluşlarına çeviri desteği veren gönüllü bir organizasyondur. 1999 yılında Türkiye'de gerçekleşen büyük depremler esnasında kurulmuştur. Bu ve benzeri afetler sonucunda, depremzedeler ile yardım ekipleri arasında iletişim ihtiyacı doğmuş ve çevirmenlere duyulan ihtiyaç artmıştır. Bu sayede ARÇ ekibi kurulmuştur.

ARÇ görevlileri, enkaz alanları gibi kriz merkezlerinde ve havalimanlarında çalışır. Enkaz alanlarında depremzedelerle iletişimi sağlarken, havalimanlarında Türkiye'ye gelen yabancı ekiplerle Türk yetkililer arasındaki iletişimi kolaylaştırır.

ARÇ ekibine katılmak isteyenlerin İngilizce, Almanca ya da Fransızca gibi dillerden en az birine hâkim olmaları gerekir. Ayrıca, bir afet durumunda işlerin nasıl yürüdüğüne dair genel bir bilgiye sahip olmaları ve kriz anlarında soğukkanlı bir şekilde hareket edebilmeleri önemlidir. Bu niteliklere sahip olmak için adaylar, sivil savunma eğitimleri, sözlü çeviri ve terminoloji çalışmaları, ilk yardım ve afet sonrası yardım seminerleri gibi çeşitli eğitimlerden geçerler.

17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremleri, ARÇ ekibinin kuruluşuna öncülük eden ve halen faaliyetlerini sürdürmesine vesile olan trajik olaylardır.

Melike Nur DEMİR

SPOR ÇEVİRMENLİĞİ

Spor çevirmenliği; sporla ilgili yazıların, konuşmaların, röportajların ve sporla ilgili içeriklerin bir dilden başka bir dile çevrilmesini içerir. Bu çeviri türünde yalnızca dil bilgisi yeterli değil, aynı zamanda spor dünyasında kullanılan terimlerin ve spor dünyasıyla kişiler arasındaki bağlantının da bilinmesi gerekir. Ayrıca oyun kuralları, takımlar ve sporcuların performansları gibi konulara aşina olmak da kaliteli bir çeviri yapabilmek için önemlidir.

Spor çevirmenliği sırasında hem yazılı hem de sözlü çeviri yapılması gerekebilir çünkü çalışılan yerler arasında televizyon ve radyo yayınları, basın bültenleri, haber kanalları ve sözleşmeler gibi alanlar yer almaktadır. Bu metinlerin genel olarak hızlı çevrilmesi beklenir çünkü spor dünyası dinamiktir; sürekli zamanla yarışılması gerekir. Bu durum, spor çevirmenlerinin farklı kültürlerde bulunan spor anlayışlarını ve jargonları da göz önünde bulundurması gerektiği anlamına gelir; çünkü bu farklılıklar, çeviride zorluk çıkmasına neden olabilir. Bu da demektir ki spor çevirisinin hem kültürel hem de dilsel yönlerine hâkim olunması büyük önem arz etmektedir.

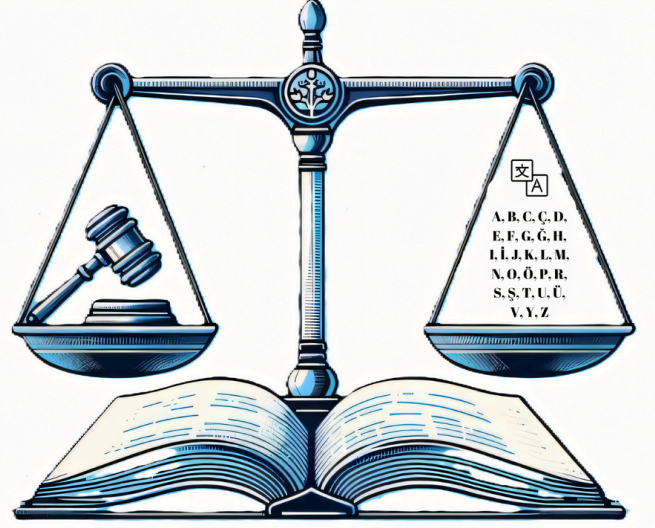
Melissa Nur MAROLD

TIP ÇEVİRMENLİĞİ

Tıp çevirisi, sözcükleri bir dilden diğerine aktarmaktan çok, insan sağlığını doğrudan etkileyen bir uzmanlık alanıdır. Bu süreç, en temel hasta bilgilerinden en karmaşık tıp terimlerine kadar her detayı doğru ve eksiksiz bir şekilde iletmeyi gerektirir. Bir çevirmenin yapacağı en küçük hata, hastalıkların teşhisi ve ilaçların doğru kullanımı gibi kritik konularda büyük sorunlara yol açabilir. Bu alan, dil bilgisi kadar, sağlık bilgisi ve empati yeteneğini de ön plana çıkarır; çünkü bir kelimenin yanlış anlaşılması, insan hayatını geri döndürülemez şekilde etkileyebilir.

Tıp çevirisinin gücü, anlamın korunmasında ve doğru tıbbi terimlerin doğru aktarılmasında yatar. Tıbbi ilaç çevirilerinden klinik araştırmalara, hasta bilgilendirme formlarından sözlü sağlık hizmetlerine kadar her alanda, çevirmenler zaman baskısı altında en doğru terimleri seçmek ve en hassas bilgileri eksiksiz aktarmak zorundadır. Bu alandaki çevirmenler, bir dilin ötesinde, doğrudan sağlığı ve hayatı etkileyen bir sorumluluğa sahiptir ve her başarılı çeviri, yalnızca teknik değil, aynı zamanda hayati bir sorumluluk taşıyan bir adımdır.

Kiana MOOSAVİ

HUKUK ÇEVİRMENLİĞİ

Hukuk çevirisi; şirketler, kurumlar ya da bireyler için hazırlanan sözleşme, mahkeme kararı ve noter onaylı evrak gibi hukuk metinlerinin ya da belgelerinin belirli sınırlar çerçevesinde talep edilen dillere çevrilmesidir.

Bu çeviri alanında çevirmen, yoruma yer vermeden metni kaynak dilden erek dile olduğu gibi aktarır. Ancak bu, görüldüğü kadar kolay bir iş değildir. Her ülkenin kendinde özgü bir hukuk düzeni vardır ve ülkelerin kullandığı hukuk dilleri birbirinden ayrılır. Bu nedenle zaman zaman bazı terim ve kavramlar iki dilde birebir örtüşmeyebilir. Ayrıca, tek bir cümle sayfalarca uzunlukta olabilir ve bir virgülün gözden kaçırılması bile anlamı değiştirip tarafların mağduriyetine sebebiyet verebilir. Bu yüzden çevirmenin sahip olması gereken birtakım yeterlilikler vardır. Çevirmen; jargona, dil bilgisine, çeviri kuramlarına ve tekniklerine hâkim olmalı, gerektiğinde uzun süreli araştırmalar yapabilmelidir. Farklı ülkelerin hukuk sistemleri hakkında bilgi sahibi olması da çevirmeni bu alanda öne çıkarabilir ve uluslararası projelerde tercih edilme şansını yükseltebilir.

Gamze DEMİR

Çeviri Hatalarının Tarihine Yolculuk #2

1 HATA, 250 BİN HAYAT

Tarih boyunca diller arası kurulan köprüler; bazen bir medeniyetin diğerine ulaşmasını sağlamış, bazen bir savaşı önlemiş, bazen de başlatmıştır. Çevirmenlik, bir kelimenin dünyaları değiştirebileceğini gösteren en kritik mesleklerden biri olmuştur. Ancak her köprü sağlam inşa edilemez; bazen tek bir sözcük, o köprüyü yıkmaya yeter. Tarihteki yıkıcı köprülerden biri, 1945 yılında Japonya Başbakanı Kantaro Suzuki'nin söylediği bir kelimenin yanlış anlaşılıp yanlış çevrilmesiyle ortaya çıkmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın en karanlık anlarında, ABD'nin Japonya'ya atom bombası atmasının arkasında sadece bir dil hatası yatıyor olabilir mi? Gelin, birlikte tarihe bir göz atalım.

26 Temmuz 1945'te ABD, Rusya, İngiltere ve Çin liderlerinin katıldığı Potsdam Konferansı'nda, Japonya'ya teslim olma ultimatomu verildi. Japon hükümeti, 28 Temmuz'da bu ultimatomu ele almak üzere toplanır ve ardından bir basın toplantısı düzenlenir. Bu basın toplantısında Başbakan Suzuki ultimatomu yanıtlamak için “mokusatsu” kelimesini kullanır. Ancak kimse, bu kelimenin bu kadar insanın ve hatta bir ülkenin kaderini değiştireceğini tahmin dahi edemez.

Japoncada ‘mokusatsu’ sözcüğü 'moku' (sessizlik) ve 'satsu' (öldürmek) gibi iki farklı anlama sahiptir: ‘Mokusatsu’, Japoncada ‘yorum yapmamak’ veya ‘sessizlikle karşılamak’ anlamına gelirken, uluslararası basın ve ABD'li yetkililer bu ifadeyi ‘aşağılayarak reddetmek’ olarak çevirmiştir. Acı gerçek işte tam burada başlar. Başbakan Suzuki'nin ‘mokusatsu’ sözcüğüyle yaptığı açıklamanın yanlış çevrilmesi, bu yıkıcı saldırının katalizörü olarak görülür.

Bu yanlış anlamanın ardından, ABD Başkanı Harry Truman saldırı emrini verdi. 6 Ağustos 1945'te sabah saatlerinde Hiroşima'nın gökyüzünde patlayan Little Boy (Küçük Çocuk) adlı atom bombası, adeta dev bir güneşin aniden doğması gibi parladı. Binlerce kıvılcım gökyüzünü aydınlatarak şehri bir anda cehenneme çevirdi. İki gün sonra, Nagazaki'de aynı korkunç manzara tekrarlandı. Hiroşima ve Nagazaki'nin gökyüzüne yayılan o korkunç ışık, sadece bir sözcük yüzünden 250 bin insanın hayatını hiç olmamışçasına silip süpürdü. Başbakan Suzuki'nin oğlunun, babasının aslında “yorum yok” anlamını kastettiğini söylemesi, bu trajedinin arkasında yatan insani bir hatayı işaret ederken; ABD yetkililerinin bu ifadeyi “Japonların savaşıma ruhunun göstergesi” olarak algılaması, çevirinin yalnızca teknik bir iş değil, aynı zamanda bir algı meselesi olduğunu ortaya koyuyor.

Bu tarihi olaydan alınacak bir ders varsa, o da çevirinin yalnızca bir dilden diğerine sözcük aktarmak olmadığıdır. Hiroşima ve Nagazaki'de hayatını kaybeden yüz binlerce insanın trajedisi, iletişimde doğruluğun ve bağlamın ne denli hayati olduğunu göstermeye devam ediyor. Çevirinin yalnızca sözcüklerden ibaret olmadığını; aynı zamanda kültürel bağlam, niyet ve ifade tonlamalarının da ne kadar hayati olduğunu bir kez daha hatırlatıyor. Çeviri sürecinde yapılan hatalar, yalnızca diplomatik ilişkileri değil, aynı zamanda insan hayatını da etkileyebilecek kadar derin sonuçlar doğurabilir.

Kiana MOOSAVİ

Bilgi Köşesi

Dünyanın En Fazla Çevrilen Sitesi

İşaret dili de dahil olmak üzere 900'den fazla dil seçeneğine sahip olan Yehova'nın Şahitleri (jw.org) internet sitesinin; Google, Wikipedia ve Apple gibi dünyaca bilinen ağlardan bile daha fazla çeviriye sahip olduğu bilinmektedir. İnançlarını dünyanın her bir köşesine yaymayı hedefleyen bu grup, olabildiğince geniş bir kitleye ulaşmak adına, yayınladıkları her kaynağı mümkün olduğunca hızlı bir şekilde çevirmeye çalışmaktadır.

Kaynak: Tomades, March 27, 2024

Babil Kulesi

“Tanrı'nın Kapısı” olarak da bilinen Babil Kulesi, çeviri tarihiyle ilgili en bilinen efsanelerden biridir. Tevrat'a göre, her milletin aynı dili konuştuğu bir dönemde, insanlar cennete ulaşmak amacıyla uzun bir kule inşa etmeye çalıştı. Ancak Tanrı, kibirleri ve daha fazla güce sahip olma arzuları nedeniyle onları cezalandırdı; her birine farklı bir dil verdi ve yeryüzüne dağılmalarına neden oldu. Bu hikâyenin, farklı dillerin ortaya çıkışını ve bu nedenle çeviriye duyulan ihtiyacı açıklamak amacıyla ortaya çıktığına inanılmaktadır.

Kaynak: Mirora

Tercüman Yerliler

Kristof Kolomb'un yazılarına göre, sömürgecilik döneminde yerliler genç yaşta kaçırılarak tercümanlık ve arabuluculuk yapmaya zorlanıyordu. Ayrıca müzakerelerde ve savaşlarda da görev alan bu yerliler, o dönemde iletişimi sağlamak adına kilit bir rol oynamaktaydılar. Yerel kültürler hakkındaki bilgileri; sömürgecilerin kontrol sağlamasında, anlaşmalar yapmalarında ve doğal kaynakları ele geçirmelerinde kritik bir etkiye sahipti. Ancak bu süreç, yalnızca bu kişileri değil, aynı zamanda yerli halkı ve onların dillerini de kalıcı bir şekilde etkiledi.

Kaynak: DayInterpeting, Sep 29, 2021

STAJ HAKKINDA

Bölümümüzün 8. dönem müfredatında yer alan stajdan bahsetmek istiyoruz sizlere. Zorunlu kılınan bu staj, en az 38 en fazla 60 gün (300 saat) olmak üzere yapılması gerekiyor. Müfredatımızda 8. dönemde gözüküyor olsa da stajdan muafiyetimizin olmaması nedeniyle staj ve dersler aynı anda sürdürülemiyor bu nedenle stajın dönem içlerinde değil, yaz tatillerinde yapılması öneriliyor. Staj yapılacak yeri belirlemek en başında bizlere bırakılırken, staj yapılacak yer bulunamadığı takdirde öğrenciler üniversitemizin uygulama ve araştırma merkezlerinde staj yapabilmek için bölümümüz staj komisyonuna başvuru yapılabilmektedir. Daha detaylı bilgilendirme almak ve sizlere aktarmak için, bölümümüz 4. sınıf öğrencilerinden halihazırdan stajlarını tamamlayan Nisa KAPILAR, Sultan Nur YILMAZ, Güz BAŞAK, Ömer Faruk KARGALIOĞLU ve Talha KAÇAR'dan deneyimlerini dinledik.

Stajınızı hangi kurum veya kuruluşta yaptınız?

Nisa: Stajımı Türkiye Badminton Federasyonu'nda yaptım.

Nur: Stajımı Ankara'da bir çeviri bürosunda yaptım.

Güz: Stajımı İzmit Belediyesi Eurodesk Temas Noktasında yaptım.

Ömer: Stajımı Meda Savunma Teknolojileri şirketinde yaptım.

Talha: Stajımı Dent Glow Ağız ve Diş sağlığı polikliniğinde yaptım.

Stajınızı nasıl buldunuz? Başvuru ve onay süreciniz ne kadardı?

Nisa: Daha önce spor gönüllüsü olarak birçok etkinliğe katıldım. Bu etkinliklerde federasyon personelleriyle ve federasyonlarla iletişimi olan kişilerle tanışma fırsatım oldu. Güreş federasyonundan bir tanıdığım beni Türkiye Badminton Federasyonu'na önerdi. Böylece, eğitmenim ile iletişime geçtim. Kabul aldıktan sonra, çok yakın bir arkadaşımın amcasının Türkiye Badminton Federasyonu'nun başkanı olduğunu öğrendim ve bu şekilde başkan ile de iletişime geçmiş oldum. Hâlihazırda bir referansım olduğu için staj görüşmem telefon üzerinden yapıldı. İlk olarak eğitmenim, ardından federasyon başkanı ile şartlar ve beklentiler hakkında konuştuk. Böylece, başvuru ve onay sürecim yaklaşık olarak 15-20 gün sürdü diyebilirim.

Nur: Stajımı çeviri bürolarına ziyarette bulunarak buldum. Birçok işletme online stajyer aldığını söylüyordu, yani bu demek oluyor ki iş yapmayacaksınız. Bu nedenle staj yeri bulmak çok zor oldu. Başvurumu yüz yüze yaptığım için kabul süreci aynı zamanda oldu.

Güz: Bulma sürecim çok karmaşık ve stresliydi. Birçok yere her yerden ulaşmaya çalışarak geçirdim bu süreci. Staj aramalarına altıncı dönemin ortalarında başladım, ancak planladığım yoldan sapmış olmamla beraber 3-4 hafta süren bir süreçten sonra staj yapabileceğim yer belli oldu.

Ömer: Ablamın arkadaşı aracılığı ile iletişim kurabildiğim bu şirket ile gerek yüz yüze gerekse online toplantılar düzenleyerek görüşmeler gerçekleştirdik ve süreç hibrit bir şekilde ilerledi. Şirketi bulma, başvuru ve onay gibi bütün süreçlerim toplamda 2 ay sürdü.

Talha: Tamamen bireysel olarak, staj yapmak istediğim şehirdeki tüm kurumları listeleyip hepsine ulaşmaya çalıştım. Stajı sosyal medya aracılığı ile buldum. Instagram'dan uzun süredir takip ettiğim bir kurumdu, ben de sosyal medya üzerinden mesaj göndererek başvuruda bulundum ve kabul edildim. Mesaj üzerinden kişisel bilgilerimi aldıktan sonra yüz yüze görüşmeye davet ettiler. Kısa bir mülakatın ardından stajım onaylandı.

Staj sürecinizde ne gibi hizmetler verdiniz? Ne gibi zorluklarla karşılaştınız? Size kattıklarından bahsedermisiniz?

Nisa: Staj sürecimde hem alanımla ilgili hem de farklı görevler üstlendim. Sponsorluk görüşmesinde eşlik ettiğim bir konuğa anlık çeviri yapmam istendi, badminton terimlerine hâkim olmadığım ilk haftamda bile yemek sırasında çeviri yapmam gerekti. Uluslararası bir turnuvada İngilizce sunuculuk yaptım ve 500 kişilik bir kitleye anlık çeviri yapmak oldukça zorlu bir süreçti. Ayrıca, e-postaları kontrol etme, turnuva davetiyesi hazırlama, reglaman çevirisi ve arşivleme gibi görevlerin yanı sıra fatura hazırlama, program oluşturma ve belge düzenleme gibi farklı işler öğrendim. Bu süreç, yetkinliklerimi geliştirmem açısından çok faydalı oldu.

Nur: Yazılı ve sözlü çeviri dışında, ofis işleri ve müşterilerle ilgilenmek gibi birçok işi yapmak zorunda kaldım. İşverenin yapması gereken işler dahi bütün ayak işlerini yapmak oldukça yorucu ve zordu. Ücret almamak ve kendi şehrim dışında bir şehirde staj yapıyor olmak en zorlu yanlarıydı. Yine de işverenin donanımlı biri olması ve bizi sürekli bir yere itmesi bir yönde bizi geliştirdi. Zorunda olmak bir şeyleri daha kolay öğrenmenizi sağlıyor.

Güz: Yaşadığım en büyük zorluk neredeyse her gün yenilenen insan kalabalığına alışmak ve onları kontrol etmektir. Sürekli İngilizce konuşmam ve yetkili konumunda çalışmam gerekiyordu, bu deneyim bana topluluk önünde kendime güvenmemi öğretti ve kabuğumdan çıkmamı sağladı. Verdiğim hizmet genellikle farklı kültürlerden insanları dahil ederek, ofis saatleri içerisinde eğitici ve öğretici etkinlikler yapıp dayanışma ortamı sağlamaktı.

Ömer: Staj sürecinde broşür çevirisi, e-posta dönüşleri, internet sitesi revizesi ve sosyal medya hesaplarının sorumluluğu gibi çok yönlü çalışmalar yaptım. Bu süreç bana, işimi daha iyi yapmayı ve bu şekilde staj olarak gördüğüm bir yerin bana iş kapısı olabileceğini öğretti.

Talha: Kurumda çalıştığım süre boyunca bolca sözlü çeviri hizmeti verdim. Sadece bununla kalmayıp hasta röportajları için altyazı çevirisi de yaptım. Sosyal olarak beni gerçekten geliştiren bir staj oldu. Bir gün içinde birçok farklı milletten insan için çeviri yapıyordum ve sürekli iletişim halindeydim. Staj bulmak ve kabul edilmek dışında staj sürecimde herhangi bir zorlukla karşılaşmadım.

Staj süresi boyunca bir ödeme aldınız mı?

Nisa: Aylık minimum stajyer maaşını (5.100 TL) aldım. Ayrıca gittiğim görevler için harcırah verildi, kalacak yer ve yemek masraflarım karşılandı.

Nur: Hayır, almadım.

Güz: Hayır, almadım.

Ömer: Evet, stajyer ücretlendirmesine tabi tutularak bir ödeme aldım.

Talha: Mülakat sırasında herhangi bir ödeme almayacağım üzerine konuşulmuş olsa da 40 iş günü olan stajımın sonunda minimum stajyer ücreti ödendi.

Son olarak staj sonrasında nelerin/nasıl yapılacağından bahsedermisiniz?

Nisa: Bence stajdan sonra yapılacak çok şey kalmıyor. İlk olarak, staj süresince yaptığım tüm görevleri ve deneyimlerimi staj defterime kaydetmem gerekti. Ayrıca, staj yaparken her ay sonu e-posta olarak gönderdiğimiz puantaj cetvelinin orijinal versiyonunu saklamamız gerekiyordu. Okula geldiğimde ise hem staj defterimi hem de puantaj cetvelini öğrenci işlerine teslim ettim.

Nur: Staj defteri doldurmak dışında bir şey olduğunu düşünmüyorum, ki onu da günü gününe yazmak daha mantıklı olur.

Güz: Staj defteri doldurmak, staj içerisinde günü gününe doldurulmadığı takdirde sorun yaratabilen bir durum. Onun dışında yetkililerin imzalarını almak, son belgeleri düzenlemek gibi işler de kolaylıkla halledilebilen şeyler.

Ömer: Staj defteri günlük doldurulmalıdır ve iş hakkında yapılan gerekli bilgiler yazılmalıdır. Sonrasında referans olarak yazılabilecek bir şirket ise iletişimde kalınması için konuşulmalı. Bu konuşmayı şirket yetkililerinden beklemektense bizzat onlara bunu iletmeli ve onlarla ileride de çalışmak istediğimizi belirtmeliyiz. Atılgan ve istekli olduğumuzu hem iş hem de iş sonrası süreçte karşı tarafa göstermeliyiz.

Talha: Staj defterini günlük olarak doldurdum. O günün bilgilerini hemen deftere işledim. Staj defteri doldurulurken kurumun kurallarına uyararak doldurmak önemli. Özellikle sağlık alanında hasta mahremiyetini korumak için yazılan bilgileri iyice filtrelemek gerekiyor. Staj defteri doldurulurken iş yeri yetkilisine yazdıklarınız hakkında danışmakta fayda var.

Çevirmen Tanıtımı #1: Püren ÖZGÖREN

Püren Özgören, Türkiye’de öne çıkmış çevirmenlerimizden biridir ve özellikle edebi eser çevirileri ile tanınır. 1957 yılında Adana’da doğan Püren Özgören, İstanbul Avusturya Lisesinde eğitimini tamamlamış, sonrasında ise dil eğitimi için Miami Üniversitesine gitmiştir. 1984 yılında çeviri kariyerine başlamış ve dünya edebiyatı yazarlarının tanınmış eserlerini Türkçeye kazandırmıştır.

Püren Özgören, edebi çevirilerinin yanı sıra otobiyografi ve biyografi türlerinde de önemli çalışmalara imza atmıştır. Türkçenin zenginliklerini kullanmaya dikkat eden çevirmenimiz, metnin orijinalindeki atmosferi ve yazarın kendine has tarzını da korumaya özen gösterir. Özgören’in yaptığı zengin çeviriler arasında George Orwell, Ernest Hemingway, Toni Morrison gibi Nobel ödüllü yazarların eserleri de vardır. Ayrıca, Japon edebiyatında etkileyici romanlardan biri olan Yukio Mişima’nın “Bereket Denizi” dörtlemesini de Türk okuyucularıyla buluşturmuş ve büyük bir ilgi toplamıştır.

Özgören’e 2009 yılında, Junot Diaz’ın “Oscar Wao’nun Kısa Tuhaf Yaşamı” eserine yaptığı çevirisi ile Dünya Gazetesi çeviri ödülü layık görülmüştür. 2024 yılında yapılan Talat Sait Halman Çeviri Ödülü’nde ise A. S. Byatt’ın “Bahçedeki Bakire” eserinin çevirisi ile finale kalmış ve Özgören bu sayede başarısını bir kez daha kanıtlamıştır.

Çevirdiği başlıca eserlere gelecek olursak, George Orwell “Birmanya Günleri”, Ernest Hemingway “Cennet Bahçesi”, Toni Morrison “Cennet ve Sevilen”, Khaled Hosseini “Uçurtma Avcısı” ve yine Khaled Hosseini’den “Ve Dağlar Yankılandı” gibi öne çıkan ve Türk okuyucuları tarafından övülen çevirileri görebiliriz.

Gökçe Nur ERTİM

ABANT GELECEĞİN ÇEVİRMENLERİ GAZETESİ